

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: **«Морфологія підшлункової залози котів у нормі та за панкреатиту»** здобувача ступеня доктора філософії з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»

Ковальчука Олега Миколайовича

За результатами розгляду дисертації та наукових публікацій, у яких висвітлено основні результати дослідження, а також за підсумками проведеного фахового семінару встановлено наступне.

Актуальність теми дисертації. Останнім часом в Україні та за її межами, згідно зі статистичними даними, у людей та тварин помітно зростають патології щодо порушення зовнішньо секреторної функції підшлункової залози – це гострий та хронічний панкреатит. Порушення екзокринної функції підшлункової залози внаслідок запального процесу може бути причиною ендогенної інтоксикації організму з багатокomпонентним системним запальним синдромом, що часто призводить до летальних випадків, внаслідок розвитку поліорганної недостатності.

Враховуючи важливість підшлункової залози як важливого органа травної системи, який у цілому характеризує загальний стан усього організму, актуальним є дослідження морфологічних особливостей та структурної організації останньої у клінічно здорових тварин та за гострого і хронічного перебігу панкреатиту.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційна робота є частиною наукової теми кафедри анатомії і гістології факультету ветеринарної медицини Поліського національного університету: «Розвиток, морфологія та гістохімія органів тварин у нормі та при патології», державний реєстраційний № 0120U100796 та наукової

тематики: «Морфологія підшлункової залози котів у нормі та за панкреатиту» державний реєстраційний № 0117U005693 (2017–2021 рр.).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Дисертантом самостійно здійснено пошук наукової інформації та проаналізовано літературні джерела з даної теми. Автором роботи сформовано групи дослідних тварин, проведено відбір матеріалу, його дослідження, здійснено статистичну обробку цифрових показників та підготовлено ілюстративні матеріали. Аналіз результатів досліджень та формування наукових висновків дисертаційної роботи її пропозицій для виробництва виконано разом з науковим керівником.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій, підтверджені у 12-и наукових працях: шість статей у наукових фахових періодичних виданнях України; одна стаття у періодичному науковому виданні іншої держави; чотирьох тезах наукових доповідей; однієї науково-методичної рекомендації.

Наукова новизна основних результатів дослідження. Вперше з'ясовано клініко-біохімічний статус, макро- та мікроскопічну будову, органо-, гісто- та цитоморфометричні показники підшлункової залози клінічно-здорових котів різновікових груп та за гострого і хронічного перебігу панкреатиту, що дало можливість розкрити та з'ясувати патоморфологічні зміни підшлункової залози за панкреатиту, розкрити деякі патогенетичні аспекти хвороби та доповнити прижиттєву і посмертну диференційну діагностику хвороби.

Проведеними гематологічними дослідженнями встановлено залежність морфо-біохімічного складу крові клінічно здорових котів від їх віку. Вперше встановлено, що прояв клінічних симптомів панкреатиту у хворих котів не має виразних відмінностей, тому гостроту патологічного процесу необхідно визначати за показниками активності α -амілази в сироватці крові: для гострого перебігу панкреатиту характерним є гіперферментемія α -амілази – $2680,6 \pm 104,7$ Од/л, для хронічного перебігу – $2068,3 \pm 55,9$ Од/л.

За результатами гістологічних досліджень встановлено, що в основі механізму розвитку гострого перебігу панкреатиту котів є набряк міжацинарного простору, некробіотичні зміни екзокринної паренхіми, розширення та наповнення кров'ю судини мікроциркуляторного русла, набряк та розширення вивідних проток, втрата еозинофілії цитоплазми панкреатоцитів, розширення їх перинуклеарного простору, ущільнення ядер, зерниста та гідропічна дистрофія панкреатоцитів, в окремих випадках атрофія острівців Лангерганса та некроз їх ендокриноцитів.

За результатами гісто- та цитометричного аналізу підшлункової залози вперше встановлено, що у котів за гострого перебігу панкреатиту є збільшення в 1,1 раза середньої площі ацинусів за рахунок зростання у 1,36 раза об'єму їх панкреатоцитів та прогресивного зростання у 1,4 раза їх об'єму ядер. На тлі таких кількісних змін відбувається пригнічення морфофункціонального стану екзокринної частини підшлункової залози, про що свідчить зростання ЯЦВ панкреатоцитів у хворих котів.

Встановлено, що розвиток патологічного процесу за хронічного перебігу панкреатиту характеризується дисконкомплексацією ацинусів підшлункової залози, лізисом та пікнозом ядер панкреатоцитів, спостерігається стаз крові у просвіті кровоносних судин мікроциркуляторного русла, спостерігається повна деструкція ацинусів, де цитоплазма панкреатоцитів ущільнена, а місцями знаходиться у стані плазмореक्सису. Порушується ендокринна функція підшлункової залози, про що свідчить зменшення кількості острівців Лангерганса, ендокриноцити яких знаходяться у стані зернистої дистрофії.

Наукова і практична цінність результатів дослідження. Одержані результати щодо морфології підшлункової залози у клінічно здорових котів та за гострого і хронічного перебігу панкреатиту значно додають та удосконалюють сьогочасні уявлення щодо морфофункціональної характеристики підшлункової залози котів у нормі та за розвитку патологічного процесу. Це дало можливість

більш детально розкрити та зрозуміти основні аспекти механізму розвитку хвороби та доповнити морфологічні зміни, виявлені у хворих тварин.

Результати дисертаційної роботи впроваджено у науково-дослідну роботу та використовуються у навчальному процесі на кафедрі нормальної і патологічної анатомії с.-г. тварин Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету; нормальної та патологічної морфології Харківської державної зооветеринарної академії; ветеринарно-санітарної експертизи, гігієни продуктів тваринництва та патологічної анатомії ім. Й. С. Загаєвського і кафедрі анатомії та гістології ім. П. О. Ковальського Білоцерківського національного аграрного університету; анатомії, гістології і патоморфології ім. В. Г. Касьяненка Національного університету біоресурсів і природокористування України; патологічної морфології і судової ветеринарії Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького; анатомії, нормальної та патологічної фізіології тварин Сумського національного аграрного університету; нормальної і патологічної анатомії Полтавської державної аграрної академії; ветеринарії, гігієни та розведення тварин Вінницького національного аграрного університету; нормальної і патологічної морфології та судової ветеринарії Одеського державного аграрного університету.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 12 наукових працях загальним обсягом 15,92 друк. арк. (автору належить 8,37 друк. арк.), серед яких: 6 статей у наукових фахових періодичних виданнях України; 1 стаття у періодичному науковому виданні іншої держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та / або Європейського Союзу; 4 тези наукових доповідей; 1 науково-методичні рекомендації.

Публікації за темою дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Ковальчук О.М.**, Горальська І.Ю. Особливості перебігу та деякі діагностичні аспекти панкреатиту у котів. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*. Сер. Ветеринарні науки. 2018. Т. 20, № 88. С. 94–97. (Здобувачем здійснено клінічний огляд хворих тварин, зібраний анамнез, здійснено аналіз отриманих даних, аналіз літературних джерел, підготовлено статтю до друку; 0.96/0.6 д. а.).

2. Горальська І.Ю., **Ковальчук О. М.**, Дубова О.А. Морфо-біохімічний склад крові клінічно здорових котів. *Наукові горизонти*. 2019. № 12 (85). С. 33–38. (Здобувачем здійснено аналіз отриманих даних, досліджено морфо-біохімічний склад крові, аналіз літературних джерел, підготовлено статтю до друку; 1.44/0.65 д. а.).

3. Горальський Л.П., Сокульський І.М., **Ковальчук О.М.**, Горальська І.Ю. Особливості будови підшлункової залози клінічно здорових собак та котів. *Наукові горизонти*. 2020. № 7 (92). С. 7–13. (Здобувачем здійснено аналіз літературних джерел, відібрано патологічний матеріал, виготовлено гістологічні препарати, підготовлено статтю до друку; 1.68/0.68 д. а.).

4. Горальський Л.П., **Ковальчук О.М.**, Сокульський І.М. Патоморфологічні зміни підшлункової залози котів за гострого перебігу панкреатиту. *Наукові горизонти*. 2020. № 8 (93). С. 149–157. (Здобувачем здійснено аналіз літературних джерел, проведено анатомічні, морфометричні методи дослідження, досліджено гістологічні препарати, підготовлено статтю до друку; 2.16/1 д. а.).

5. Горальський Л.П., **Ковальчук О.М.**, Сокульський І.М., Колесник Н.Л. Особливості морфологічної будови підшлункової залози котів за панкреатиту. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*. Сер. Вет. наук. 2021. Т. 23, № 101. С. 38–43. (Здобувачем здійснено аналіз літературних джерел, досліджено гістологічні препарати, проведено статистичні методи дослідження, підготовлено статтю до друку; 1.44/0.5 д. а.).

6. **Ковальчук О.М.**, Горальський Л.П., Сокульський І.М. Патоморфологія підшлункової залози котів за хронічного панкреатиту. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*. Сер. Вет. наук. 2021. Т. 23, № 102. С. 87–92. (Здобувачем здійснено аналіз літературних джерел, проведено гістологічні та морфометричні методи дослідження, підготовлено статтю до друку; 1.44/0.65 д. а).

Стаття у періодичному науковому виданні іншої держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу

7. Horalskyi L.P., **Kovalchuk O.M.**, Gutyj B.V., Sokulskyi I.M. Patomorphological features of the pancreas in mature cats with acute pancreatitis. *Colloquium-journal*. 2021. № 7 (94). P. 7–12. (Здобувачем здійснено аналіз літературних джерел, відібрано патологічний матеріал, досліджено гістологічні препарати, підготовлено статтю до друку; 1.44/0.65 д. а)

Практичні рекомендації

8. **Ковальчук О.М.**, Горальський Л.П., Сокульський І.М. Патоморфологічна діагностика підшлункової залози котів за панкреатиту. Науково-методичні рекомендації. Житомир : Поліський національний університет, 2021. 36 с. (Здобувачем здійснено аналіз літературних джерел, проведення патоморфологічного дослідження, оформлення документації по написанню рекомендації; 2.0/1 д. а).

Тези наукових доповідей

9. Горальська І.Ю., **Ковальчук О.М.** Мофо-біохімічний склад крові клінічно здорових котів. *Наукові читання 2018. Актуальні проблеми тваринництва і ветеринарної медицини* : матеріали IV наук.-практ. конф., 22 березня 2018 р. Житомир : Полісся, 2018. С. 18–21. (Здобувачем здійснено морфологічне дослідження крові, виконано аналіз отриманих результатів, підготовлено тезу до друку; 0.96/0.66).

10. **Ковальчук О.М.** Патоморфологічні зміни підшлункової залози котів за гострого панкреатиту. *Наукові читання 2020. Сучасні підходи забезпечення здоров'я тварин та якості кормів і харчових продуктів* : матеріали VI наук.-практ конф., листопад-січень 2019–2020 рр. Житомир : ЖНАЕУ, 2020. С. 122–124. (Здобувачем проведено патоморфологічне дослідження, виконано аналіз отриманих результатів, підготовлено тезу до друку; 0.72 д. а.).

11. Серета Ю.П., **Ковальчук О.М.**, Колесник Н.Л. Морфологія підшлункової залози у котів за хронічного панкреатиту. *Матеріали науково-практичної конференції магістрів та бакалаврів*. Житомир : ЖНАЕУ, 2019. Вип. 10. С. 154–156. (Здобувачем проведено патоморфологічне дослідження, виконано аналіз отриманих результатів, підготовлено тезу до друку; 0.72/0.3 д. а.).

12. **Ковальчук О.М.** Клінічні ознаки та патоморфологічні зміни підшлункової залози за гострого панкреатиту у котів. *Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині* : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 15–16 лютого 2021 р. Полтава, 2021. С. 30–33. (Здобувачем проведено дослідження клініко-біохімічного статусу хворих тварин, проведено патоморфологічне дослідження, виконано аналіз отриманих результатів, підготовлено тезу до друку; 0.96 д.а.).

Апробація основних результатів дослідження. Результати дисертаційної роботи отримали загальне схвалення на таких заходах: щорічні звіти кафедри анатомії і гістології; щорічні звіти технічної ради науково-інноваційного інституту тваринництва та ветеринарії; щорічні наукові конференції науково-педагогічного колективу факультету ветеринарної медицини Поліського національного університету (2017–2021 рр.); IV науково-практична конференція «Актуальні проблеми тваринництва і ветеринарної медицини» (м. Житомир 2018 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми внутрішньої патології тварин» (м. Біла Церква 2018 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми епізоотології та заразних хвороб» (м. Одеса 2019 р.); VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасні підходи

забезпечення здоров'я тварин та якості кормів і харчових продуктів» (м. Житомир 2020 р.); Міжнародна науково–практична конференція «Фізіолого-біохімічні та технологічні аспекти тваринництва» (м. Біла Церква 2020 р.); VII Всеукраїнська науково-практична інтернет – конференція «Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині» (м. Полтава 2021 р.).

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Структура дисертаційної роботи аспіранта, логічно побудована. Дисертаційна робота виконана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі (точність, лаконічність, зрозумілість, логічність, зв'язаність, цілісність, завершеність). Рукопис дисертації чітко структурований по розділам. Матеріали дисертації оформлено відповідно до вимог до текстів наукового характеру. Основний зміст дисертаційної роботи викладено на 208 сторінок комп'ютерного тексту, ілюстрована 56 рисунками, 19 таблицями, 11 додатками на 13 сторінках.

Дисертаційна робота складається зі вступу, огляду літератури, матеріалів та методів досліджень, результатів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних літературних джерел та додатків. Список використаних літературних джерел містить 336 найменувань, у тому числі 89 латиницею.

Дисертаційна робота Ковальчука Олега Миколайовича є результатом самостійних досліджень здобувача. Дисертаційне дослідження виконано із дотриманням принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Подані до захисту матеріали належать автору.

Висновок щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційного дослідження. Експерименти виконані дисертантом Ковальчуком Олегом Миколайовичем на тваринах проведені відповідно до концепції 3R (reduction, refinement and replacement) згідно із загальними принципами експериментів на тваринах, які ухвалені на Першому національному конгресі з біоетики (Київ, 2001) узгоджені з положеннями Європейської конвенції про захист хребетних тварин, яких використовують для експериментальних та інших наукових цілей (Страсбург, 1985) і відповідають Закону України «Про захист тварин від жорсткого поводження» (Київ, 2006).

Відповідність дисертації зазначеній спеціальності. Дисертаційна робота Ковальчука Олега Миколайовича «Морфологія підшлункової залози котів у нормі та за панкреатиту» за своїм рівнем наукової новизни, актуальністю, систематизацією матеріалу, висновками та пропозиціями становить завершене та самостійно виконане наукове дослідження. Зміст дисертації відповідає спеціальності 211 «Ветеринарна медицина».

Загальний висновок. Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Ковальчука Олега Миколайовича на тему: «Морфологія підшлункової залози котів у нормі та за панкреатиту» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання щодо патоморфологічних змін у підшлунковій залозі котів за панкреатиту та у нормі, що має важливе значення для ветеринарної медицини.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», «Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 року (зі змінами внесеними згідно з Постановою КМУ № 608 від 9 червня 2021 р.).

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувача Ковальчука Олега Миколайовича дисертація на тему: «Морфологія підшлункової залози котів у нормі та за панкреатиту» рекомендується для подання до розгляду

та захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» та спеціальності 211 «Ветеринарна медицина».

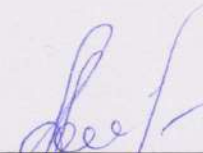
Рецензенти:

Доктор ветеринарних наук, професор
завідувач кафедри внутрішніх хвороб
тварин та фізіології
Поліського національного
університету

підпис

Гуральська С. В.

Кандидат ветеринарних наук, доцент
кафедри мікробіології,
фармакології та епізоотології
Поліського національного
університету

підпис

Дишкант О. В.

30.09.2021 р.

